

documenten die de katholieke kerkleiding ten tijde van de totstandkoming van de Wereldraad heeft uitgevaardigd om haar visie op de Una Sancta te verduidelijken, maar ook te wijzen op de – zeker aanvankelijk bestaande – discrepantie ten dezen tussen centrum en periferie, in elk geval op het punt van de praktische consequenties die uit die visie getrokken moesten worden.

De incubatietijd van de Wereldraad

Aan de inauguratie of constituerende vergadering van de Wereldraad op 23 augustus 1948 is een lange voorbereidingstijd voorafgegaan. Die concentreerde zich rond een tweetal confessie- en natieoverstijgende bewegingen: Faith and Order (Geloof en Kerkorde) en Life and Work (Leven en Werken, ook wel Praktisch Christendom genoemd). Beide bewegingen hebben in de periode tussen de beide wereldoorlogen, die gekenmerkt werd door 'een opvallende kerkelijke bewegelijkheid'⁶ tweemaal een wereldconferentie belegd. Daar is als zodanig en vanuit ieders specifieke invalshoek voorbereidend werk verricht voor een op te richten Wereldraad van Kerken. Daartoe werd uiteindelijk besloten tijdens een vergadering van delegaties uit beide bewegingen samen met vertegenwoordigers van een aantal geïnteresseerde kerken, die van 9 tot 12 mei 1938 plaatsvond in het dienstgebouw van de Nederlandse Hervormde Gemeente aan het Domplein in Utrecht. Daarom is Utrecht wel eens getypeerd als 'de kraamkamer van de Wereldraad van Kerken'.⁷

6. Vgl. W.H. van de Pol, *Het voortbestaan van kerk en christendom*, Roermond 1970, 232-236.

7. Van Willibrord tot Wereldraad. *Enige aspecten van het geestelijk leven in Utrecht door de eeuwen heen. Catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling*, Utrecht 1972, 23 en 97-98, waar de tekst van de uitnodiging aan een groot aantal christelijke kerkgenootschappen om toe te treden tot deze Wereldraad van Kerken.

Zoals gezegd zijn aan de bijeenkomst in Utrecht in 1938 twee vergaderingen van Life and Work en ook twee conferenties van Faith and Order voorafgegaan. De eerste Life and Work-bijeenkomst vond plaats in augustus 1925 in Stockholm en werd bijgewoond door zeshonderd zestig personen, van wie er ongeveer vijfhonderd als gedelegeerden namens een kerk optraden. Tevoren was onder anderen door de – lutherse – bisschoppen van Seeland, Christiania en Upsala op eigen gezag bij rooms-katholieke kerkleiders afgetast of men in katholieke kring in een deelname was geïnteresseerd. Uit de aard van de ontvangen reacties werd vervolgens afgeleid dat een uitnodiging om deel te nemen niet zinvol was. Met het oog op de eerste Faith and Order-conferentie in augustus 1927 in Lausanne werd de katholieke kerk zonder meer uitgenodigd. Die uitnodiging werd echter expliciet afgewezen. Dat